

De heer Dijkstal, minister van Binnenlandse Zaken

dan stappen zetten zoals het voeren van gesprekken met betrokken ambtenaren en het nemen – maar dat betreft zijn oordeel – van eventuele disciplinaire maatregelen? Lijkt het de minister gewenst dat de werkgroep openlijk afstand hiervan neemt en excuses aanbiedt voor deze in onze ogen zeer ongelukkige uitspraken en ontwikkelingen?

□

Minister **Dijkstal**: Voorzitter! De beantwoording kan betrekkelijk kort zijn. Ik heb geen reactie op hetgeen in de kranten wordt gemeld. Dit valt wat mij betreft onder het grondrecht van de vrijheid van meningsuiting. Er is mij gevraagd of ik het oprichten van een werkgroep juist acht. Voorzitter! Ook daar ga ik niet over. Volgens mij maakt men gebruik van zowel het grondrecht van vergadering als het grondrecht van vereniging. Dat moet men zelf weten. Voorzitter! Ik zie geen enkele reden tot het zetten van stappen, omdat het hier gaat om het uitoefenen van grondrechten en ook omdat dit niet mijn bevoegdheid is. Ik heb begrepen dat het om ambtenaren van de gemeente Amsterdam en/of van de deelraad gaat. Ik zal niet eens overwegen na te denken over disciplinaire maatregelen.

Mij is gevraagd of ik vind dat men openlijk afstand moet nemen van de

uitlatingen. Voorzitter! Het is op vele momenten in mijn leven zeer aantrekkelijk om uitspraken te doen over de uitlatingen van anderen, want ik vind er vele vaak niet in de haak. Het valt echter nog steeds onder het recht van burgers en groepen van burgers om te vinden wat ze willen en te zeggen wat zij willen, zolang met dat laatste althans de grenzen van onze strafwet niet worden overschreden.

□

De heer **Janmaat** (CD): Het antwoord van de regering is bijzonder verheugend. Vooral de mensen die naar dit vragenuurtje kijken, de betrokkenen in de Bijlmer, zijn volledig gerustgesteld. De regering doet niets. De regering vindt dit prima. De regering tolereert naar ons idee een soort stroming waarvan het gevolg apartheid kan zijn.

Ik heb de volgende vraag aan de regering, die hier weer uitgebreid verwijst naar de grondrechten, zoals de vrijheid van meningsuiting. Wat is de reactie van de minister als er binnenkort een groep wordt opgericht voor het behartigen van de belangen van blanke groepen in de Bijlmer? Valt dat ook onder de vrije meningsuiting? Mogen die mensen ook in de Bijlmer vergaderen?

□

Minister **Dijkstal**: Voorzitter! Ik vind dat elke groep in dit land, waarvan objectief kan worden vastgesteld dat zij in een achterstandssituatie verkeert en vaak moet opboksen tegen vooroordelen en discriminatie, het recht heeft – misschien ook nog wel de plicht ten opzichte van henzelf en de samenleving als geheel – om zich ter bestrijding van die achterstanden te organiseren en om op te komen voor haar belangen. Wij kennen daarvan al vele voorbeelden, ook in andere sectoren van de samenleving. Dat is nu precies de kracht van de open Nederlandse democratie, en laten wij die vooral zo houden!

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van de Vreemdelingenwet en enige andere wetten teneinde de aanspraak van vreemdelingen jegens bestuursorganen op verstrekkingen, voorzieningen, uitkeringen, ontheffingen en vergunningen te koppelen aan rechtmatig verblijf van de vreemdeling in Nederland (24233)**, en over:

- de motie-Verhagen over consequenties voor die landen die niet willen meewerken aan de terugkeer van hun onderdanen (24233, nr. 34);
- de motie-Dittrich c.s. over de celcapaciteit voor vreemdelingenbewing (24233, nr. 37);
- de gewijzigde motie-Dittrich/Apostolou over feitelijke en financiële hulp aan niet rechtmatig in Nederland verblijvenden (24233, nr. 44);
- de motie-Sipkes over niet-inwerkingtreding van de koppelingwet (24233, nr. 42).

(Zie vergadering van 31 oktober 1996.)

De **voorzitter**: Mij is gevraagd om heropening van de beraadslaging. Ik stel voor, aan dit verzoek te voldoen.

Daartoe wordt besloten.

□

Mevrouw **Sipkes** (GroenLinks): Ik heb om heropening verzoekt om mijn amendement op stuk nr. 23 in te trekken. De staatssecretaris heeft in haar antwoord in tweede termijn

Sipkes

nadrukkelijk bevestigd dat – ik citeer – “het hier verblijven van mensen die vaak om technische redenen niet verwijderd zijn als een vorm van rechtmatig verblijf wordt gezien zolang zij meewerken”. Hierdoor wordt expliciet duidelijk dat de categorie waarbij geen verwijtbaarheid aan de orde is, onder de strekking van de wet valt. De staatssecretaris heeft tevens bevestigd dat zij voor de zogenaamde artikel-25-categorie, die een beletsel heeft om te vertrekken, een voorziening binnen de Wet COA zal treffen. Na deze toezeggingen is het amendement op stuk nr. 23 niet meer nodig. Daarmee vervallen eveneens de daarmee samenhangende amendementen op de stukken nrs. 26, 28 en 30.

□

De **voorzitter**: Aangezien de amendementen-Sipkes op de stukken nrs. 23, 26, 28 en 30 zijn ingetrokken, maken zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

De beraadslaging wordt gesloten.

De aanhef van artikel I, onderdeel A, en de aanhef van onderdeel B worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Sipkes (stuk nr. 24).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fractie van GroenLinks voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Onderdeel B wordt zonder stemming aangenomen.

De aanhef van onderdeel C wordt zonder stemming aangenomen.

Artikel 8a en artikel 8b, eerste lid, worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het gewijzigde amendement-Rouvoet (stuk nr. 43).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fractie van de CD tegen dit gewijzigde amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt het amendement-Sipkes (stuk nr. 15).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, de SP en de groep-Nijpels voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Het tweede lid, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het gewijzigde amendement-Rouvoet (stuk nr. 43), wordt zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het gewijzigde amendement-Verhagen (stuk nr. 33) tot toevoeging van een derde lid.

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de SGP, het GPV, de RPF, de groep-Nijpels, het AOV, de Unie 55+ en het lid Hendriks voor dit gewijzigde amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Het gewijzigde artikel 8b wordt zonder stemming aangenomen.

Artikel 8c wordt zonder stemming aangenomen.

Het gewijzigde onderdeel C wordt zonder stemming aangenomen.

De onderdelen D en E worden zonder stemming aangenomen.

Het gewijzigde artikel I wordt zonder stemming aangenomen.

De artikelen Ia t/m XV en de aanhef van artikel XVI worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Sipkes (stuk nr. 25).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de SP voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Onderdeel A wordt zonder stemming aangenomen.

De onderdelen B t/m D worden zonder stemming aangenomen.

Artikel XVI wordt zonder stemming aangenomen.

De artikelen XVII en XVIII, de aanhef van artikel XIX en de onderdelen A en B worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Sipkes (stuk nr. 27).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de SP voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Onderdeel C wordt zonder stemming aangenomen.

Onderdeel D wordt zonder stemming aangenomen.

Artikel XIX wordt zonder stemming aangenomen.

De aanhef van artikel XX en onderdeel A worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Sipkes (stuk nr. 29).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de SP voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Onderdeel B wordt zonder stemming aangenomen.

De onderdelen C en D worden zonder stemming aangenomen.

Artikel XX wordt zonder stemming aangenomen.

De artikelen XXI t/m XXII worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het gewijzigde amendement-Rijpstra/Verhagen (stuk nr. 45) tot invoeging van een artikel XXIIa.

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, de groep-Nijpels, het AOV, de Unie 55+, de CD, de SGP en het lid Hendriks voor dit gewijzigde amendement hebben gestemd en die van de overige

Voorzitter

fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Artikel XXIII en de beweegreden worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66, de RPF, de SGP, het GPV, de VVD, het CDA, de groep-Nijpels, het AOV, de Unie 55+, de CD en het lid Hendriks voor het wetsvoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Op verzoek van het lid Verhagen stel ik voor, zijn motie (24233, nr. 34) van de agenda af te voeren.

Op verzoek van de leden Dittrich en Apostolou stel ik voor, hun gewijzigde motie (24233, nr. 44) van de agenda af te voeren.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: De motie-Sipkes (24233, nr. 42) is in die zin gewijzigd, dat zij thans luidt:

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering de koppelingswet niet in werking te doen treden dan nadat de Kamer over de uitvoeringsmaatregelen van de inwerkingtreding haar oordeel heeft kunnen geven,

en gaat over tot de orde van de dag.

Deze gewijzigde motie is voorgesteld door het lid Sipkes. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 47 (24233).

In stemming komt de motie-Dittrich c.s. (24233, nr. 37).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Sipkes (24233, nr. 47).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van

GroenLinks en de SP voor deze gewijzigde motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 1997 (25000-XI);**

- **het wetsvoorstel Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 1995 (slotwet) (24856);**

- **Financiële verantwoording van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over 1995 (24844, nr. 14).**

(Zie vergadering van 30 oktober 1996.)

De **voorzitter**: Door mij zijn schriftelijke antwoorden ontvangen van de minister en de staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer op vragen, gesteld in de eerste termijn.

Deze antwoorden zullen worden opgenomen in een bijvoegsel bij de Handelingen van deze vergadering.

(Het bijvoegsel is opgenomen aan het eind van deze weekeditie.)¹

De (algemene) beraadslaging wordt hervat.

Minister **De Boer**: Voorzitter! Ik dank de Kamer voor haar inbreng in eerste termijn. De bijdrage van de Kamer leidde tot een goede gedachteswisseling, maar voordat ik verderga, moet ik toch zeggen dat ik het tragisch vind dat de heer Esselink niet meer aan het debat kan deelnemen.

Ik wil in dit antwoord eerst over de brede onderwerpen spreken, die betrekking hebben op meer beleidsterreinen, zowel binnen VROM als daarbuiten. Vervolgens zal

ik milieu en ruimtelijke ordening in engere zin behandelen. Ik roep daarbij in herinnering dat wij vorig jaar in dit debat uitvoerig hebben gesproken over de verbanden tussen milieu en economie en tussen milieu en ruimte. Die vraagstukken heb ik sindsdien nog hoger op de politieke agenda gezet. Bovendien heeft het kabinet op Prinsjesdag de brief uitgebracht over het versterken van de ruimtelijk-economische structuur.

De lijnen die vorig jaar in het debat zijn getrokken, kan men in de zogenaamde ICES-brief terugvinden. Ik noem daarbij als belangrijk complex van problemen: de mobiliteit – daar hebben wij het zo-even al over gehad – de milieubelasting die daarvan het gevolg is, en de ruimtelijke vraagstukken die daarmee samenhangen. In de kabinetsbrief wordt gepleit voor een flinke economische groei om voldoende werk te kunnen bieden aan een groeiend arbeidsaanbod. In dezelfde alinea wordt daaraan toegevoegd dat dit hand in hand moet gaan met een beter beheer van de ruimte, van de natuur en van de biodiversiteit en met een absolute – dus geen relatieve – daling van de milieubelastende emissies. In de ICES-brief wordt gesproken over het intensiever gebruiken van de onderbenutte ruimte en het winnen van nieuwe ruimte. Daarbij kun je denken aan het water, onder de grond en aan overkluisen. Veel aandacht is ook geschonken aan de sociale en economische ontwikkeling van de grote steden en de herstructurering van het stedelijk gebied in het hele land.

Ik ga hierop wat uitvoeriger in omdat ik de afgelopen jaren heb gepleit voor het integraal beoordelen van de economische ontwikkeling vanuit het perspectief van de ruimtelijke ordening en de milieubelasting. De kabinetsbrief biedt dat integratiekader. Meer nog, hij is het uitgangspunt voor de financiële vertaling die begin volgend jaar zal plaatsvinden. Het kabinet kiest voor het reserveren van middelen die de komende jaren nodig zijn voor hoogwaardige investeringen die effect zullen hebben op de economische en ruimtelijke structuur en op de kwaliteit van het milieu.

De brief van het kabinet leunt op drie pijlers: economie, milieu en ruimte. De afwegingen in dezen zijn gelijkwaardig. Dat betekent dat er in het investeringsprogramma niet